

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Kopija:

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2026 m. rugsėjo 8 d.

DĖL XXI LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PAPILDYMO PRIEMONĖMIS DĖL MOKYKLŲ APRŪPINIMO VADOVĖLIAIS

Atstovaudamas leidyklai „Briedis“, kreipiuosi dėl rengiamo XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano papildymo priemonėmis, kurios leistų objektyviai vertinti mokyklų aprūpinimą vadovėliais ir užtikrintų ilgalaikį šios srities planavimą.

Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 patvirtintos XXI Vyriausybės programos 297 punkte aiškiai įtvirtinta: **„Užtikrinsime mokyklų aprūpinimą mokymo priemonėmis ir vadovėliais.“** Tačiau pateiktame Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projekte nerandame atskiros priemonės, rodiklio ar termino, pagal kurį būtų galima vertinti būtent šio programinio įsipareigojimo įgyvendinimą. Plano švietimo prioriteto priemonėse numatomi konkretūs veiksmai kitose srityse, tačiau mokyklų aprūpinimo vadovėliais stebėsenos ir ilgalaikio finansavimo klausimas nėra išskirtas.

Manome, kad pirmasis žingsnis įgyvendinant šią Vyriausybės programos nuostatą turėtų būti objektyvus realios situacijos įvertinimas. Šiuo metu diskusijose apie mokyklų aprūpinimą vadovėliais naudojamos apklausos, bendri finansavimo rodikliai ir atskirų mokyklų pateikiama informacija, tačiau nėra vieningos nacionalinės sistemos, kuri leistų matyti faktinį aprūpinimą pagal mokyklą, klasę ir mokomąjį dalyką.

Todėl **siūlome sukurti nacionalinę mokyklų aprūpinimo vadovėliais duomenų švieslentę**, kuri, remiantis administraciniais duomenimis, leistų reguliariai vertinti, kokia mokinių dalis konkrečioje mokykloje ir klasėje yra aprūpinta galiojančias bendrąsias ugdymo programas atitinkančiais atskirų dalykų vadovėliais. Tokia sistema sukurtų bendrą ir objektyvų atskaitos tašką Vyriausybei, ministerijai, mokykloms ir kitoms švietimo bendruomenės dalims, leistų identifikuoti didžiausius trūkumus bei pamatuoti jų pokytį.

Objektyvi stebėseną ypač svarbi ir planuojant valstybės finansavimą. Pastaraisiais metais reikšminga vadovėlių finansavimo dalis buvo užtikrinta papildomomis projektinėmis lėšomis. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, 2025 m. vadovėliams įsigyti iš viso buvo skirta 34,42 mln. Eur: 14,42 mln. Eur sudarė kasmet mokykloms skiriamos valstybės biudžeto mokymo lėšos, o 20 mln. Eur - projekto „Galimybių mokykla“ lėšos. 2026 m. tame pačiame projekte vadovėliams papildomai numatyta 10 mln. Eur.

Papildomas finansavimas leido reikšmingai pagerinti situaciją, tačiau kartu parodė ilgalaikio sprendimo poreikį. Nacionalinė švietimo agentūra 2026 m. pradžioje, vertindama projekto rezultatus, pati pažymėjo, kad nuo projekto pradžios vadovėlių pirkimui skyrus beveik 20 mln. Eur buvo patenkinta tik dalis mokyklų poreikio ir vadovėlių trūkumas vis dar jaučiamas.

Todėl, greta objektyvios stebėsenos sukūrimo, siūlome parengti ilgalaikį mokyklų aprūpinimo vadovėliais finansavimo ir vadovėlių fondų atnaujinimo planą. Jis turėtų būti grindžiamas faktiniais mokyklų aprūpinimo duomenimis, mokinių skaičiumi, bendrųjų ugdymo programų pokyčiais bei reguliaraus vadovėlių atnaujinimo poreikiu.

Ilgalaikiame plane taip pat siūlome numatyti aiškų kasmetinio finansavimo indeksavimo mechanizmą, susietą su objektyviu ekonominiu rodikliu. Tai leistų išlaikyti realią vadovėliams skiriamo finansavimo vertę ir sumažintų poreikį kiekvienais metais iš naujo spręsti tą patį klausimą kaip atskirą politinį ar biudžetinį prioritetą.

Finansavimo prognozuojamumas svarbus ne tik mokykloms planuojant vadovėlių fondų atnaujinimą. Vadovėlio parengimas yra ilgalaikis procesas, apimantis autorių, dalykinių ekspertų, redaktorių, metodininkų, iliustruotojų ir kitų specialistų darbą. Aiški ilgalaikė valstybės strategija ir prognozuojamas mokyklų poreikis sudaro geresnes sąlygas planuoti investicijas į vadovėlių rengimą, jų kokybės užtikrinimą, naujų leidinių kūrimą ir nuoseklų jau parengtų leidinių atnaujinimą.

Atsižvelgdami į tai, siūlome XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane numatyti dvi konkrečias priemones:

1. **Sukurti ir įdiegti nacionalinę mokyklų aprūpinimo vadovėliais duomenų švieslentę**, leidžiančią reguliariai ir objektyviai vertinti mokinių aprūpinimą galiojančias bendrąsias ugdymo programas atitinkančiais vadovėliais pagal mokyklą, klasę ir mokomąjį dalyką.
2. **Parengti ilgalaikį mokyklų aprūpinimo vadovėliais finansavimo ir vadovėlių fondų atnaujinimo planą**, grindžiamą faktiniais aprūpinimo duomenimis ir numatantį finansavimo poreikio planavimą bei kasmetinio indeksavimo pagal objektyvų ekonominį rodiklį mechanizmą.

Šių priemonių įtraukimas savaime nereikalautų šiame Vyriausybės programos įgyvendinimo plano etape nustatyti konkretaus papildomo finansavimo dydžio, tačiau sukurtų būtiną pagrindą **duomenimis grįstiems, nuosekliems ir finansiškai planuojamiems sprendimams**. Kartu būtų nustatytas aiškus mechanizmas, leidžiantis pamatuoti ir nuosekliai įgyvendinti pačios Vyriausybės programoje prisiimtą įsipareigojimą užtikrinti mokyklų aprūpinimą vadovėliais.

Prašome į šiuos siūlymus atsižvelgti svarstant ir tvirtinant XXI Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą.

Vincas Jurgutis
atstovaujantis leidyklai „Briedis“